

INDIA

I. AZ ORSZÁG TÁRSADALMI-GAZDASÁGI HELYZETE

1. Általános információk

Hivatalos megnevezés	Indiai Köztársaság
Államforma	szövetségi köztársaság
Főváros	Új Delhi (16 millió)
Terület	3 287 590 km ²
Népesség	1 149 millió fő (2009. szeptember)
Nemzetiségi megoszlás	indoárja (72%), dravida (25%), mongoloid és egyéb (3%)
Vallási megoszlás	hindu (80,5%), muzulmán (13,4%), keresztény (2,3%), szikh (1,9%), egyéb (1,9%)
Hivatalos nyelv	hindi, angol, regionálisan még 21 nyelv
Klíma	északon mérsékelt, ami dél felé haladva átvált trópusi monszunba, északkeleten sivatagi
Államfő	Pratibha Devisingh PATIL (köztársasági elnök)
Miniszterelnök	Manmohan SINGH
Hivatalos pénznem (kód)	Indiai rúpia (INR)
Jelentősebb városok	Mumbai (19 millió), Kalkutta (18,5 millió), Chennai (7,5 millió), Bangalore (6,5 millió), Hyderabad (6,1 millió), Jaipur (3 millió)

2. Főbb gazdasági mutatók, a gazdaság szerkezete, főbb ágazatok

India főbb gazdasági mutatói, 2007-09

		2007	2008	2009
GDP (folyó áron)	Milliárd USD	1 086,0	1 223,5	1 353,0
GDP változás (reál)	%	9,2	6,7	7,4
Egy főre jutó GDP (PPS)	USD/fő	2 800	2 900	3 100
Infláció (fogyasztói árindex)	%	4,7	8,4	10,6
Munkanélküliségi ráta	%	7,2	10,4	10,7
Költségvetés egyenlege	GDP %-a	-5,1	-7,5	-6,8
Államadósság (év végi)	GDP %-a	51,4	57,6	61,6
Folyó fizetési mérleg egyenlege	GDP %-a	-1,5	-3,6	-4,1
Árfolyam (éves átlag)	IND/USD	41,48	43,32	46,78

Forrás: Statisztikai Hivatal; indiai kormányservek

Az indiai gazdaság az elmúlt években látványos strukturális átalakításon ment keresztül, mára az ország - az ellentmondások ellenére is - a világ egyik leggyorsabban bővülő gazdaságává vált. A 2001-től 2008 végéig terjedő időszakban a reál GDP összességében 70 százalékkal nőtt, az éves átlagos 8% körüli növekedésnek köszönhetően. A kormányzat a globális válság negatív hatásainak leküzdésére bevezetett számottevő fiskális ösztönzőkkel tetemes kockázatot vállalt, mert a felhasználásra került költségvetési alapok a válság jelentősebb elhúzóásával a pénzügyi egyensúly jelentős megromlásával járhattak volna. Bár az államháztartás deficitje csökkent, a válságkezelő intézkedések hatására továbbra is magas, a GDP 6,8%-át érte el 2009-ben. A kormány továbbra is elkötelezett a deficit folyamatos és jelentős csökkentése mellett.

India a gazdasági válságból való kilábalást mindenekfelett hatalmas belső piacának köszönheti. Az indiai gazdaság alapvetően nem exportorientált, a megtermelt GDP kevesebb, mint 25%-a származik exportból (Kína esetében ez 2007-ben 37% volt), így az indiai gazdaságot nem érintette olyan érzékenyen a világkereskedelem drasztikus visszaesése. Hasonlóan pozitív hatása volt annak, hogy az indiai bankrendszer piacvédelmi okok miatt erősen zárt, kevés kapcsolódási pontja van a globális pénzügyi rendszerhez. Külföldi tulajdont nem engedélyeztek a pénzügyi szektorban és a helyi bankok konzervatív üzletpolitikát folytattak, nem voltak kitéve hirtelen előnnyé változott.

A fejlett világban folytatódó válság miatt csak lomha export-fellendülésre lehetett számítani. Mégis, az év egészét tekintve az indiai gazdaság figyelemre méltóan talpra állt, nem csak az általános növekedési adatokban, hanem olyan alapvető mutatókban, amelyek megalapozzák az indiai gazdasággal kapcsolatos közép és hosszú távú optimizmust.

A késői és elégtelen monszun (az átlagnál 23%-kal kevesebb csapadék esett) a mezőgazdaság gyengébb teljesítményéhez vezetett tavaly (az agrártermelés 0,2%-kal csökkent). Ez azért bír különös jelentőséggel, mert Indiában még mindig 15% feletti az agrárium hozzájárulása a GDP-hez, egy jobb termés valóban megteremtheti az alapját a 9%-os növekedésnek a jövő években.

A 2007-ben kezdődött ipari termelés növekedésének lassulás megállt 2009 elején. A 2008-09-es 3,9%-os növekedést messze elhagyva, a 2009-10-es évben az ipari termelés 8,9%-kal nőtt. Az alágazatokat vizsgálva vegyes a kép. A bányászat, feldolgozó ipar, energiaipar, vízellátás mind 8% feletti ütemben növekedtek. Az építőipar, a kereskedelem, a telekommunikáció ennél kisebb mértékben, de 6,5% felett nőttek. A pénzügyi, biztosítási, üzleti szolgáltatások és az ingatlanszektor megtartották 10% körüli növekedési rátájukat.

A szolgáltató szektor, ami több mint egy évtizede az indiai gazdaság fő húzóágazata, továbbra is gyors ütemben növekedett. A növekedés üteme ugyan némileg csökkent, de így is 8,7%-os volt 2009-ben. A mai indiai gazdaságban jól megfér egymás mellett a hagyományos falusi gazdálkodás (mezőgazdasági) és a korszerű agrár-technika, a kézműipar és a modern ipari ágazatok széles spektruma, valamint a gazdaság húzóágazatává vált szolgáltatói szektor.

Az éves infláció (fogyasztói árindex) 2009-ben tovább növekedett, éves szinten meghaladta a 10%-ot. A gazdasági fellendülés egyetlen negatív jelensége az agrár- és élelmiszeripari termékek kiugróan magas inflációja, ami 2009 végén éves szinten meghaladta a 20%-ot. Ez jórészt a rossz monszun által okozott ellátási nehézségeknek és az ezáltal gerjesztett várakozások inflációgerjesztő hatásainak volt köszönhető. Az infláció meglódulását a válság kezelésére mesterségesen megnövelt pénzkínálat is segítette. A gazdasági válságra visszavezethető a munkanélküliség némi növekedése, a 2007-ben még 7,2%-os mutató 2009 végére 10,7%-ra emelkedett. A munkanélküliség mellett a kormányzat gondjait növelő tényező a 2010 elején újabb, lendületes növekedésnek indult infláció (különösen az élelmiszerek, üzemanyagok és műtrágya vonatkozásában), aminek következményeként országszerte zavargásokra, helyenként munkabeszüntetésekre került sor.

3. Külkereskedelmi tendenciák, külkereskedelmi statisztika, főbb partnerek, főbb import termékek

India külkereskedelmi forgalma, 2006-09

		2006	2007	2008	2009*
Áruforgalmi egyenleg	Mrd USD	-46,1	-88,5	-118,4	-87,9
Export	Mrd USD	103,1	163,1	185,3	160,3
Import	Mrd USD	149,2	251,6	303,7	248,2
Szolgáltatások egyenlege	Mrd USD	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Export	Mrd USD	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Import	Mrd USD	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: Kereskedelmi Minisztérium; * a teljes gazdasági évre becsült adatok

India részesedése a világkereskedelemben 1,1-1,2% között alakult 2009-ben, a globális gazdasági válság elmúlásával kilátásai 2010-re, illetve az azt követő időszakra kedvezőbbek. Legfőbb kereskedelmi partnerei az EU, az USA, Kína, Japán, Dél-Korea. Magyarország a kétoldalú kereskedelem nagyságrendje alapján a középmezőnyben helyezkedik el.

India megszüntette a mennyiségi behozatali korlátozásokat, azonban változatlanul magas, átlagosan 17%-os import vámot és számos adminisztratív, piacvédelmi

hatású behozatali korlátozást (pl. dömpingvámok időnkénti alkalmazása) is érvényesít. A kivitel „erőközpontjai” a speciális gazdasági övezetek (Special Economic Zones - SEZ), ahol speciális infrastruktúra, kedvező adószabályozás (mind a központi, mind pedig a helyi szinteken) és egyablakos engedélyezési, vámkezelési eljárás segíti az exportőröket. Az infrastruktúra fejlesztésének speciális eszköze az ún. Export-infrastructure and allied activities (ASIDE) program, aminek hatóköre egyre bővül.

India főbb importtermékei a szénhidrogének és szénhidrogén-származékok, beruházási cikkek, elektronikai termékek, vegyipari cikkek, gabona, élelmiszer. Főbb importpiacai az EU, az Öböl Együttműködési Tanács (ÖET) országai, a Délkelet-Ázsiai Nemzetek szövetsége (ASEAN), Japán illetve az USA.

Az indiai export a 2009. áprilisban kezdődő gazdasági évben folyamatosan csökkent novemberig. A kormány ezért tovább folytatta a gazdaságélénkítő intézkedéseket. A válság leküzdésére speciális kereskedelemélénkítő intézkedéseket hoztak, aminek hatására az export és az import a 2009 elején tapasztalt nagymértékű visszaesése (rendre -38% és -35% a korábbi 40% feletti növekedéshez képest) 2009 végére megfordult és lassú növekedésbe váltott át.

India főbb exporttermékei a szénhidrogén származékok, textilárúk, drágakövek, ékszerek, gépipari berendezések, vegyi-anyagok, bőrárúk. Főbb exportpiacai az EU (NBr.), az Öböl Együttműködési Tanács (ÖET) országai, a Délkelet-Ázsiai Nemzetek szövetsége (ASEAN), Kína és az USA.

4. Tőkeáramlás alakulása és a főbb partnerek

India közvetlen tőkebefektetés importja és exportja, 2007-09

		2007	2008	2009*
Külföldi közvetlen tőkebefektetés-import	M USD	22 950	20 312	26 486
Külföldi közvetlen tőkebefektetések állománya	M USD	76 226	144 198	156 312
Tőkekifektetés más országba	M USD	2 485	3 128	14 768
Tőkekifektetés állománya	M USD	n.a.	61 766	76 589

Forrás: India Economic Survey 2009, CIA; *2009 április-december

Az utóbbi években a kormányzat számos intézkedést hozott a külföldi működőtőke befektetések előmozdítása érdekében. Több ipari ágazatban (pl. a légi közlekedésben, a bankszektorban, a távközlésben és a tömegtájékoztatásban is) egyszerűsítette a külföldi tulajdonszerzési lehetőségeket, és az ehhez szükséges engedélyezési eljárásokat. A külföldi működő tőke részvételét továbbra sem engedélyezik a pénzügyi szolgáltatások, a távközlés és a kiskereskedelem területén.

A kormányzati intézkedések eredményeként 2009-re India már a világ harmadik legkedveltebb befektetési célországává vált, és az UNCTAD felmérései szerint a következő években is az első öt célország közé fog tartozni¹. Jellemző, hogy 2009

¹ Forrás: UNCTAD's 'World Investment Prospects Survey 2009-2011'

novemberében 1,8 Mrd USD FDI áramlott az országba, mely összeg 60%-kal haladja meg az egy évvel korábbi összeget. A 2009. decemberi FDI értéke 1,5 Mrd USD volt.

A külföldi befektetők fő célpontja a szolgáltató szektor, azon belül kiemelten a számítógépes programfejlesztés és a távközlési szektor.

Becslések szerint legalább tíz éven keresztül hasonló nagyságrendű külföldi tőkebeáramlás szükséges az indiai gazdaság strukturális átalakításához, az elmaradott infrastruktúra modernizálásához.

II. MAGYARORSZÁG ÉS INDIA BILATERÁLIS KAPCSOLATAI, KÜLKERESKEDELEM, TŐKEÁRAMLÁS

A magyar – indiai külkereskedelem áruszerkezete (M USD)

	KIVITEL		BEHOZATAL		EGYENLEG	
	2008	2009	2008	2009	2008	2009
Összesen	147,3	190,7	544,1	379,6	-396,8	-188,9
Élelmiszer, ital, dohány	-	13,1	11,1	12,2	-11,1	9,0
Nyersanyagok	2,2	0,0	2,2	1,6	0,0	-1,6
Energiahordozók	-	0,2	-	0,0	0,2	0,2
Feldolgozott termékek	48,4	51,0	177,4	149,0	-129,0	-98,0
Gépek, gépi berendezések	96,7	126,4	353,4	216,8	-256,4	-90,4

Értékváltozás és a forgalom megoszlása 2009-ben (%)

	INDEX (2008=100)		MEGOSZLÁS	
	KIVITEL	BEHOZATAL	KIVITEL	BEHOZATAL
Összesen	129	70	100,0	100,0
Élelmiszer, ital, dohány	100	110	6,9	3,2
Nyersanyagok	0	73	0,0	0,5
Energiahordozók	0	0	0,0	0,0
Feldolgozott termékek	105	84	26,8	39,2
Gépek, gépi berendezések	131	61	66,3	57,1

Forrás: KSH

A kétoldalú áruforgalom 2000-es évek elejétől tartó töretlen növekedése 2009-ben megtorpant. Ez a magyar import drasztikus csökkenésének köszönhető, hiszen az Indiába irányuló exportunk 2009-ben is közel 30%-kal nőtt (dolláralapon).

A magyar export legfontosabb termékcsoportjai évek óta változatlanok:

- elektromos és energetikai gépek, alkatrészek,
- adatátviteli berendezések és lakatrészek,
- növényi alkaloidák,
- melegen hengerelt acéllemez,
- gázkompresszor,

- vasúti gördülőanyagok,
- műanyagipari termékek,
- papíripari termékek,
- vegyipari cikkek.

Behozatalunk az elmúlt években általában bővült, de 2009-ben importunk több mint 30%-kal csökkent (szintén dolláralapon). E csökkenésnek legfőbb oka valószínűleg az esztergomi Suzuki gyár termelésének visszaesése. Az ott gyártott dízelüzemű gépkocsik motorjait ugyanis Indiában állítják elő. A csökkenő otthoni termelés mellett a dízelmotorok importja is jelentősen visszaesett.

Az áruforgalom egyenlege tavaly is negatív volt, közel 189 M USD-s passzívum keletkezett. Ez a 2008-ban regisztrált passzívumnak azonban már csupán a fele volt. Az elmúlt években mindig is indiai aktívum volt a jellemző, ami részben az indiai termékek versenyképességének növekedésére is visszavezethető jelenség.

Az import főbb termékei a pamut alapanyagú textíliák, ruházati cikkek, bőr és cipőipari termékek, gyógyszerek és vegyipari termékek. A gépek, berendezések és járműalkatrészek aránya az utóbbi években növekszik, a hagyományos élelmiszeripari cikkek, fűszerek, olajos magvak részese pedig csökken.

India továbbra is védi mezőgazdasági és élelmiszeripari, textilipari, kézműipari piacait, kiskereskedelmi infrastruktúráját, szolgáltatási ágazatát, ezért a magyar termékek piacra jutási lehetőségei elsősorban a gépipari, vegyi és gyógyszeripari, elektronikai szektorokban, az infrastrukturális beruházásokhoz kapcsolódó területeken, a beruházási javak és a védelmi ipari eszközök szállításának területén kedvezőek.

Kétoldalú közvetlen tőkebefektetések, 2006-08 (M EUR)

	2006	2007	2008
India közvetlen tőkebefektetés-exportja Magyarországra	1,8	-2,0	-5,3
India közvetlen tőkebefektetés-állománya Magyarországon	0,0	0,0	1,0
Magyarország tőkebefektetése Indiába	2,1	3,7	0,3
Magyarország tőkebefektetés-állománya Indiában	5,0	4,7	6,0

Forrás: MNB

A 2009-es év nem kedvezett az országok közötti tőkemozgásoknak. Sem Indiából Magyarország felé, sem hazánkból Indiába nem történt tőkebefektetés, és az ilyen irányú tárgyalások száma is alacsony volt.

Jelenleg több mint 200 M USD indiai működőtőke van jelen Magyarországon, főleg az exportfejlesztő kereskedelmi, szolgáltató és idegenforgalmi vállalkozásokban, de ez az állomány nem mutatkozik az MNB nyilvántartásában, ezek a befektetések vélhetően az indiai fél egyéb országbeli érdekeltségein keresztül valósultak meg. Említésre érdemes a Tata magyarországi szoftverfejlesztő központja (TSC), fontos befektető a McNally Bharat Eng.Co (környezetvédelem), a Satyam Computer (IT, szoftverfejlesztés), az AVANTHA Group (konzervipar, elektronika, energetika) és a Sun Pharmaceutical Industries (gyógyszeripar) is.

Az indiai cégek Magyarországon az IT, ICT, biotechnológia, járműipar, gyógyszeripar, logisztika mellett számos egyéb területen (pl. filmgyártás, idegenforgalmi projektek) is kedvező együttműködési, esetleg befektetési lehetőséget találhatnak.

A magyar vállalatok közül kiemelést érdemel a gyógyszeriparban érdekelt Richter Gedeon Rt., valamint a MOL érdekeltsége az indiai olaj-kitermelés vonalain.